

AXBOROTLASHGAN JAMIYAT VA UNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Mirzakarimov Baxtiyor Abdusalomovich

“University of economics and pedagogy” NOTM, “Iqtisodiyot” kafedrası v/b professor

+998905442766 baxtiyormirzakarimov19@gmail.com.

KIRISH

Zamonaviy dunyo tub o'zgarishlar davrini boshdan kechirmoqda. Insoniyat taraqqiyotining bugungi bosqichi axborot va bilimning asosiy resursga aylanishi bilan tavsiflanadi. Jamiyat hayotining barcha jabhalarida axborot texnologiyalarining keng joriy etilishi yangi ijtimoiy munosabatlarni shakllantirib, axborotlashgan jamiyat tushunchasini vujudga keltirdi. Axborotlashgan jamiyatda bilim, ma'lumot va axborot ishlab chiqarish, qayta ishlash hamda tarqatish asosiy harakatlantiruvchi kuch hisoblanadi.

Axborotlashgan jamiyat nafaqat texnologik taraqqiyotni, balki ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va madaniy jarayonlarning yangicha shakllanishini ham taqozo etadi. Ushbu maqolada axborotlashgan jamiyatning mazmuni, asosiy belgilari, jamiyat rivojiga ta'siri hamda uning istiqbollari atroflicha yoritiladi.

Axborotlashgan jamiyat tushunchasi va mohiyati

Axborotlashgan jamiyat deganda axborot ishlab chiqarish, tarqatish va undan foydalanish jamiyat taraqqiyotining ustuvor omiliga aylangan ijtimoiy tuzilma tushuniladi. Bunday jamiyatda axborot eng muhim strategik resurs sifatida qaraladi. Inson faoliyatining deyarli barcha sohaları axborot texnologiyalariga bevosita bog'liq holda rivojlanadi.

Axborotlashgan jamiyatning asosiy mohiyati shundaki, bilim va axborot iqtisodiy boylik yaratishning muhim manbaiga aylanadi. Aqliy mehnat ulushi jismoniy mehnatga nisbatan ustunlikka ega bo'ladi. Natijada ta'lim, ilm fan, innovatsiya va ijodkorlik jamiyat taraqqiyotining poydevorini tashkil etadi.

Axborotlashgan jamiyatning asosiy belgilari

Axborotlashgan jamiyat bir qator o'ziga xos belgilar bilan ajralib turadi. Avvalo, axborot texnologiyalarining kundalik hayotga chuqur singib ketishi ushbu jamiyatning muhim xususiyatidir. Elektron aloqa vositalari, raqamli platformalar va axborot tizimlari insonlar o'rtasidagi muloqotni tezlashtiradi va soddalashtiradi.

Shuningdek, axborotlashgan jamiyatda ta'lim tizimi uzluksiz rivojlanadi. Masofaviy ta'lim, elektron resurslar va ochiq bilim manbalari aholining bilim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Axborot erkinligi va ochiqqligi jamiyatda demokratik jarayonlarning mustahkamlanishiga xizmat qiladi.

Mehnat bozori ham sezilarli darajada o'zgaradi. An'anaviy kasblar bilan bir qatorda axborot texnologiyalari bilan bog'liq yangi kasblar paydo bo'ladi. Inson kapitalining sifati va intellektual salohiyati asosiy mezonga aylanadi.

Axborotlashgan jamiyatning ijtimoiy va iqtisodiy ahamiyati

Axborotlashgan jamiyat ijtimoiy hayotda keng imkoniyatlar yaratadi. Aholining davlat boshqaruvidagi ishtiroki oshadi, jamoatchilik nazorati kuchayadi. Elektron boshqaruv tizimlari davlat xizmatlarining shaffofligi va samaradorligini ta'minlaydi.

Iqtisodiy sohada esa axborot texnologiyalari ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi. Innovatsion iqtisodiyot shakllanib, raqobatbardosh mahsulotlar yaratish imkoniyati kengayadi. Kichik va o'rta biznes subyektlari uchun yangi bozorlar ochiladi, masofaviy ish faoliyati keng tarqaladi.

Axborotlashgan jamiyat global integratsiyani ham jadallashtiradi. Turli mamlakatlar o'rtasidagi ilmiy, madaniy va iqtisodiy hamkorlik kuchayadi. Bu esa umumiy taraqqiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Axborotlashgan jamiyat rivojlanishidagi muammolar

Axborotlashgan jamiyat bilan bir qatorda muayyan muammolar ham yuzaga keladi. Axborot tengsizligi, ya'ni axborot resurslariga kirish imkoniyatining bir xil emasligi ijtimoiy tafovutlarni kuchaytirishi mumkin. Shuningdek, axborot xavfsizligi masalalari dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Shaxsiy ma'lumotlarning himoyasi, kiberxavfsizlik va yolg'on axborot tarqalishining oldini olish jamiyat oldidagi muhim vazifalardan hisoblanadi. Axborot oqimining haddan tashqari ko'pligi inson tafakkuriga salbiy ta'sir ko'rsatishi ehtimoli ham mavjud.

Axborotlashgan jamiyatning rivojlanish istiqbollari

Kelajakda axborotlashgan jamiyat yanada chuqurlashib borishi kutiladi. Sun'iy intellekt, katta hajmdagi ma'lumotlar tahlili va raqamli xizmatlar jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylanadi. Ta'lim va sog'liqni saqlash sohalarida individual yondashuv kuchayadi.

Axborotlashgan jamiyatning barqaror rivojlanishi uchun axborot madaniyatini yuksaltirish muhim ahamiyatga ega. Fuqarolarning axborotdan ongli va mas'uliyatli foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish jamiyat barqarorligining asosiy shartlaridan biridir.

Davlat va jamiyat hamkorligida axborot siyosatini takomillashtirish, milliy axborot resurslarini rivojlantirish va kadrlar tayyorlash istiqboldagi ustuvor yo'nalishlar sifatida namoyon bo'ladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, axborotlashgan jamiyat zamonaviy taraqqiyotning muhim bosqichi hisoblanadi.

Axborot va bilimning ustuvor ahamiyat kasb etishi jamiyatning barcha sohalarini tubdan o'zgartirmoqda.

Axborotlashgan jamiyat inson salohiyatini ro'yobga chiqarish, iqtisodiy o'sishni ta'minlash va ijtimoiy farovonlikni oshirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Shu bilan birga, axborotlashgan jamiyat barqaror rivojlanishi uchun axborot xavfsizligi, tenglik va axborot madaniyatini ta'minlash muhimdir.

Faqatgina shu shartlar asosida axborotlashgan jamiyat kelajak taraqqiyotining mustahkam poydevoriga aylanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Manuel Kastels. Axborot jamiyati nazariyasi
2. Alvin Toffler. Uchinchi to'lqin

3. Piter Druker. Postindustrial jamiyat tushunchasi
4. O'zbekiston Respublikasi axborot siyosatiga oid hujjatlar
5. Ijtimoiy va iqtisodiy taraqqiyot bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami